



ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՔԱՐՈՉԸ ՓՐԿՉԻ ՀՐԱՇԱՓԱՌԻ
ՍՈՒՐԲ ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԻ ԱՌԹԻՎ ՄԱՅՐ ՏԱԺԱՐՈՒՄ

(1968 թ. ապրիլի 14)

«Եթե Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն է
քարոզութիւնն մեր, ընդունայն են եւ հաւատքն
ձեր» (Ա. Կորնթ. ԺԵ. 14):

Դարեր բազում և սերունդներ մահախունապ, կտողանցեն Քրիստոսի
դատարկ գերեզմանին առջևէն՝ Հարության խորհուրդով հափշտակված: Ժա-
մանակը կհոսի, կանցնի: Կանցնին և բազմությունները մարդկային, կյանքի
փոթորիկներու ընդմեջէն, կմնա յույս երազը մարդուն, թե հարչալ Քրիստոս
ի մեռելոց:

«Քանզի ամենայն մարմին իբրև զխոտ է. եւ ամենայն փառք մարդոց
իբրև զծաղիկ խոտոյ. խոտն ցամաքեցաւ եւ ծաղիկն թօթափեցաւ: Եւ բան
Տեառն մնալ յաիտեան, այսինքն բանն որ ի ձեզ աւետարանեցաւ» (Ա. Պետ-
րոս, Ա. 24—25):

«Յարեաւ Քրիստոս», որովհետև «մահումբ զմահ կոխեաց», որովհետև
«յարութեամբն իրով մեզ զկեանս պարգեւեաց»: Ավետիսը Քրիստոսի Հարու-
թյան, գերագույն առհալատչյան է անմահության հույսին և հաւիտենական
կյանքին:

Հիսուսով, կյանքը դեպի կյանք կերթա մահվան սահմանէն անդին: Նյու-
թական աշխարհի մշտանորոգ կյանքի օրենքը, 'Հիսուս' իր մահով և իր հա-
րութեամբ, հաստատեց մարդու նաև հոգե-բարոյական աշխարհին մեջ: Բնու-
թյան վերածննդյան օրենքը Հիսուս բարձրացուց բարոյական իմաստի կա-
տարին: Հիսուս իր հարութեամբ աշխարհի մեջ նոր մակարդակ, նոր որակ
ստեղծեց, նոր իրականություն, մարդու համար նույնիսկ ավելի իրական, քան
նյութական իրականությունը:

Հիսուսի հարությունը տեղի կունենա տևապես՝ աշխարհի այդ նոր իրա-
կանության մակարդակին վրա:

Չմոռնանք, սիրելի հավատացյալներ, թե Հիսուս խաչին վրա մահը ճա-
շակեց՝ սրբելու համար մեղքերը մարդոց և փրկելու զանոնք՝ մահվան կա-
պանքներէն: Եվ հարություն առալ ան՝ մարդոց ցույց տալու համար ճանա-
պարհը նոր կյանքի մը, որ անվախճան է: Այսպէս է, որ Պողոս Առաքյալ կբա-
ցականչէ՝

«Զի որ մեռան, մեղացն մեռաւ միանգամ, եւ որ կենդանի է՝ կենդանի է
Աստուծոյ: Նոյնպէս եւ դուք համարեսցիք զանձինս մեռեալ մեղացն, և կեն-
դանիս Աստուծոյ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր», «Զի թոշակն մեղաց մահ է,
այլ շնորհքն Աստուծոյ կեանք յաիտենից ի Քրիստոս Յիսուս» (Հռովմ. 2,
10—11, 23):

Խորհիլ, թե Հիսուս իր մահվամբ մահը հաղթեց՝ արդարացնելու և հաւի-
տենական կյանք պարգևելու համար մարդոց, և թե ուրեմն բոլոր մարդոց փրկ-

կույությունը ապահովված է ի սկզբանե, անշուշտ մակերեսային, միասնիտ մտածելակերպ մը պիտի ըլլար:

Հիսուսի հարության շնորհներուն արժանանալը պայմանավորված է ամեն մեկ մարդու հավատքով և կյանքի գործերով: Պետք է մեղքերով մեղմինք Հիսուսով, որպէսզի արդարացալ հարություն առնենք Հիսուսով: Մեր հոգիներուն, մեր կյանքի մեջ պետք է կարողանանք խափանել, արմատախիլ անել մեր մեղքերը, մեր տկարությունները, որպէսզի կարողանանք հոգեպէս վերածնիլ և մասնակից դառնալ կյանքի մը և ժառանգորդ՝ աշխարհի մը, որ վախճան չունի: Նյութի և մարմնի կապանքներն ձերբազատված քարոյական կյանքն է, որ վախճան չունի:

Մարդուն հատուկ, այդ քարոյական կյանքի աշխարհին մեջ, «Եթէ Քրիստոս չիցէ յարուցեալ, ընդունայն է քարոզութիւնն մեր, ընդունայն են և հաւատքն ձեր»: Հետևաբար, երբ այսօր, Քրիստոսի սուրբ Հարության հիշատակը կ'ստանալորենք, այդ կ'վերաբերի ոչ միայն այն պատմական իրողության, որ երկու հազար տարիներ առաջ Քրիստոս մեռելներէն հարչալ, այլ այդ կ'վերաբերի նաև այժմու հոգեկան իրողության մը, որ կարտահայտվի ամեն մեկ հավատացչաւի հոգեկան աշխարհին մեջ: Հիրավի, ամեն տարի, գոնէ զատկական այս օրերուն, մեզմէ ամեն մեկը կ'իտրնէ ապրիլ իր հոգւոյն մեջ խորհուրդը Քրիստոսի մահվան և հարության: Հարության հրաշքը ոչ միայն գերագույն գրավականն է Հիսուսի աստվածության, այլ նաև մեր հոգիներու վերածնության և փրկության:

Դուք, հայ հավատացչաւեր, զավակներն եք ժողովուրդի մը, որ ինքն իր մեջ ամբողջ աշխարհ մըն է, աշխարհ մը՝ մարդկային ոգեկանության, որ կ'սիրէ նույնպէս օրէնքը մշտանորոգ կյանքին: Հայ ժողովուրդը տիրացած է անմահության խորհուրդին: Եվ այս իրողությունը սկիզբ է առած հայուն հավատքէն, թէ Քրիստոս հարչալ ի մեռելոց:

Ահա այսպիսի ազգի մը զավակներն եք դուք:

Եվ ձեզմէ ամեն մեկը կոչված է մասնակից և ժառանգորդ դառնալու հայ ազգի անմահության, հետևաբար և ի՛ր անմահության:

Միայն թէ անխախտ պահեցեք ձեր հավատքը, անխառն պահեցեք ձեր հոգին, ձեր քարոյական նկարագիրը, և ձեր ձեռաց գործերով, ձեր կյանքով՝ ծառայեցեք քարոյական հրամայականներուն: Լուսավորեցեք, զարդարեցեք ձեր կյանքերը բարի, առաքինի գործերով, մարդասեր, շինարար իրագործումներով: Ձեր սրտերն և ձեր կյանքի սահմաններն հեռու վանեցեք սուտն ու կեղծիքը, նախանձն ու ատելությունը, ազահությունն ու մարմաջը արծաթէն, ծուլությունն ու գողոգությունը և այն ամենը, որ դուք պիտի չուզէիք որ ուրիշներ ձեզի ընեն:

Ձի եթէ անձնատուր ենք այս մեղքերուն և չենք ձերբազատված անոնց կապանքներէն, կնշանակէ զուրկ ենք վերանորոգվելու, վերածնելու հոգեկան կարողութենէն, և այն ատեն ընդունայն է թե՛ մեր քարոզությունը, թե՛ ձեր հավատքը:

Մաքրեցեք, նորոգեցեք ձեր մտքերը և զգացումները և այն ատեն պիտի ապրիք ձեր հոգւոյն մեջ խորհուրդը Հիսուսի մահվան և հարության: Ազատած մեղքերու խավարէն, պիտի տեսնեք ու զգաք ճառագայթումը Հարության լույսին: Հին իր մեղքերով ձեր մեջ մեռնելով, վերստին պիտի ծնի նոր մարդը, նոր կյանքի մը մեջ, որուն առջև կ'բացվի հորիզոնը հավերժության:

Մենք իբրև ձեր հոգևոր հայրը, ծունկի եկած Փրկչի Իջման սեղանի առաջ, պիտի մնանք միշտ աղոթող, որ Աստված լուսավորէ ձեր բոլորին մտածումները, ազնվացնէ ձեր բոլորին զգացումները, զորացնէ ձեր բոլորին կամքի ուժերը, որպէսզի դառնաք վերածնած հոգիներ, մնաք լուսո որդիներ, արժանի զավակները ձեր լուսաբնակ նախնաց, որոնք ապրեցան հավատքով և առաքինի գործերով, և մեռան՝ ապրելու համար, հավիտենական կյանք ժառանգելով: «Որպէս յարեալ Քրիստոս ի մեռելոց փառքն Հօր, նույնպէս եւ մեք ի նորոգումն կենաց շրջեցուք» (Հռովմ. Զ 4):

Սուրբ Հարության շնորհներով թող նոր լույս իջնէ մեռ եկեղեցիին վրա, և ան պայծառանա ու վերանորոգվի և շարունակէ իր փրկարար առաքելությունը առավել կենսունակությամբ, առավել հոգևոր արդյունավետությամբ: Եվ մեր Մայր եկեղեցւոյ հովանիին ներքև, Հարության շնորհները թող վերանո-

րոգեն մեր ժողովուրդի հոգին ու կյանքը, որպեսզի ան դառնա առավել գիտակից՝ իր պատմության ոգեկանության, իր հոգևոր ժառանգության և կոչումին, իր բարոյական ուժերուն և իր արդի ազգային վերածննդան։ Այս գիտակցությանը գոտեպինդ, ան դուրս թող վանե իր ծոցեն ամեն կողմնակի և անհարազատ մղում, ամեն տկարություն և երկմտություն, և վառ հույսերով լավատես դեպի հայոց ապագան, միասնաբար գործեն ու պայքարի, միշտ ու անդադար գորացնելու, վերակառուցելու և ծաղկեցնելու համար մայր երկիրը ամենայն հայոց, հավերժության միակ ամրոցը մեր ազգին։

Հայեր, դուք, հայաստանցի հայեր, և դուք, պանդուխտ հայեր, որ ի սիրտու աշխարհի, այսօր, երբ Զատիկ է, պահ մը գոցեն սկեռեցեք ձեր հայացքը դեպի բարձունքը Ծիծեռնակաբերդի և դիտեցեք կոթողը մեր ազգի նահատակներուն։

Այնտեղ ձեր հոգիի աչքերով դուք պիտի տեսնեք դատարկ գերեզմանը Հիսուսի, և հափշտակված՝ պիտի հասկնաք անեղ ու վսեմ խորհուրդը մահվան և Հարության։

Այո՛, որպես հարյավ Քրիստոս ի մեռելոց, նույնպես և մեք ի նորոգումն կենաց շրջեցաք։

Սուրբ Հարության շնորհներով, համայն աշխարհի վրա թող հաղթական շուրա նաև խաղաղության ոգին և ամրապես հաստատվի մարդոց և ժողովուրդներու հոգիներեն ներս, ու անոնք զիրար ողջունեն իբրև վերածնած մարդիկ, իբրև եղբայրներ և գործակիցներ։

Սուրբ Հարության ավետիսով թող հզոր հնչե ձայնը խաղաղության։ Թող լոեն պատերազմները բոլոր, թող խորտակվին մահվան գործիքները բոլոր, թող իսպառ չքանան անարդարությունները բոլոր։ Թող փարատի մեզը հոգիներուն։ Թող ազատ լույս աշխարհ գա նոր մարդը լուստ, մարդ արդարության և խաղաղության։

«Երանի խաղաղարարաց զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեացին»։

Սիրելի ժողովուրդ մեր, Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածնեն, սուրբ գրական Արարատյան հայոց աշխարհեն ձեզ և մեզ մեծ ավետիս՝ «Քրիստոս լարեալ ի մեռելոց»։

